

RIIGIMETSA MAJANDAMISE KESKUS

Kaasrahasanud
Euroopa Liit

Projekti „Pada ja Velise jõe ning Kursi oja koelmualade taastamine“ (taotlustoimiku number F1612400001) lõpparuanne

Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfond, rakenduskava 2021-2027 meede F1.6.1 „Perioodi 2021-2027 kalade kudemistingimuste parendamise toetus“

Eelarve kasutus objektide kaupa

Kululiik	Pada jõgi		Velise jõgi		Kursi oja		Kokku	
	Eelarve	Täitmine	Eelarve	Täitmine	Eelarve	Täitmine	Eelarve	Täitmine
Kalade elupaikade ja koelmualade taastamine ning rajamine	6 100,00	6 436,30	6 710,00	4 725,00	3 233,00	2 464,29	16 043,00	13 625,59
Personalikulu							10 500,00	10 443,42
Kaudne kulu							1 575,00	1 566,51
Kokku							28 118,00	25 635,52

Kogumaksumus: 25 635,52 eurot

Elluviimise ülevaade

Projekt viidi ellu ajavahemikul 01.08.2024 – 30.09.2025 kalade elupaikade ja koelmualade taastamise ning rajamise eesmärgil.

Kursi ojal teostati kalade koelmualade taastamistööd, mille raames lisati Kursi ojas peenefraktsioonilist veerist kudepadjandite tekitamiseks. Töödega parandati oja füüsilist kvaliteeti ja seeläbi tõsteti lõheliste

taastootmispotentsiaali. Koelmuala parandamine viidi läbi käsitsi talgutööna. Kruusa veeti kudepatjade taastamise kohtadele lähemale ATV külge kinnitatud järelkäruga. Talgulised lisasid parandatavatesse jõelõikudes veerist kasutades selle jõeni transportimiseks ja laialiajamiseks ämbreid ja labidaid.

Kursi oja talgud

Velise jõel teostati nii koelmualade taastamistööd kui ka elupaiga mitmekesistamise tööd Möldre koolme ja Lihuveski silla läheduses. Töödega tõsteti jõe füüsilist kvaliteeti ning aidati seeläbi kaasa forelli ja jõesilmu taastootmispotentsiaali kasvule. Riigihanke teel leiti töövõtja. Möldre koolmel lisati käsitsi veerist ja paigutati ümber sängis olevaid kive. Jõelõigule Lihuveski silla lähistel lisati maakive ja puidust notte.

Tööd Velise jõe Möldre koolmel

Tööd Velise jõe Lihuveski silla lähistel

Pada jõel täiendati nelja looduslikku koelmuala sinna lisatud kruusaga ja suuremate kividega. Töödega tõsteti jõe füüsilist kvaliteeti ja aidati seeläbi kaasa forelli ja jõesilmu taastootmispotentsiaali kasvule. Riigihanke teel leiti töövõtja, kes lisas koelmualadele pestud ja sõelutud kruusa ning paigaldas suuremad kivid sobivatesse kohtadesse.

Tööd Pada jõe koelmualal

Saavutatud eesmärk

Eesmärgid:

Veekogu nimetus	Taastatav pindala, km ²
Kursi oja (VEE10823009)	0,0006
Pada jõgi (VEE1071900)	0,0102
Velise jõgi (VEE1112700)	0,0017

Pada ja Velise jõe ning Kursi oja koelmualade taastamiseks seatud eesmärgid saavutati.

Kõrvalekanded või ettenägematud asjaolud

Projekti elluviimine kujunes odavamaks kui 2024. a koostatud eelarves..

Eeldatav mõju

Kursi ojasse lisati kudepadjandite taastamiseks peenefraktsioonilist veerist, mille eesmärk oli parandada oja füüsilist kvaliteeti ning suurendada lõheliste taastootmispotentsiaali. Taastatud koelmupadjandid on kujundatud peenema fraktsiooniga veerisest, mis jõesängis ka voolu tõttu kaasa liigub. Seejuures tagab veekogusse lisatud veeris saavutatud tulemuse jätkusuutlikkuse, kuna materjali liikumine toimub loodusliku protsessi raames ja selle ökoloogiline funktsioon säilib. Kursi oja ei ole maaparanduse eesvool, mistõttu ei ole oodata, et veerist jõesängist välja kaevataks.

Velise jõel tehti tööd kahes eraldiseisvas lõigus. Ühes lõigus tehti elupaiga mitmekesistamise tööd ja teises koelmuala taastamistööd. Tööde eesmärk oli tõsta jõe füüsilist kvaliteeti ning aidata seeläbi kaasa forelli ja jõesilmu taastootmispotentsiaali kasvule. Taastatud koelmupadjandid on kujundatud peenema fraktsiooniga veerisest, mis jõesängis ka voolu tõttu kaasa liigub. Seejuures tagab veekogusse lisatud veeris saavutatud tulemuse jätkusuutlikkuse, kuna materjali liikumine toimub loodusliku protsessi raames ja selle ökoloogiline funktsioon säilib. Velise jõgi ei ole maaparanduse eesvool, mistõttu ei ole oodata, et veerist jõesängist välja kaevataks. Jõelise elupaiga taastamisel lisati sirgeks kaevatud jõesängi maakive ja palke, et pakkuda vee-elustikule varjupaikasid ning mitmekesistada voolumustreid. Jõe on loomulik, et mõned väiksemad kivid võivad näiteks jääminekuga sängis liikuda, kuid nende funktsioon säilib.

Pada jõel täiendati looduslikke koelmualasid sinna lisatava kruusa abil ihtüoloogide poolt otstarbekateks kuulutatud 1,2 km lõigu raames. Sellega tõsteti jõe füüsilist kvaliteeti ning aidati seeläbi kaasa forelli ja jõesilmu taastootmispotentsiaali kasvule.

Tõhusus ja saadud õppetunnid

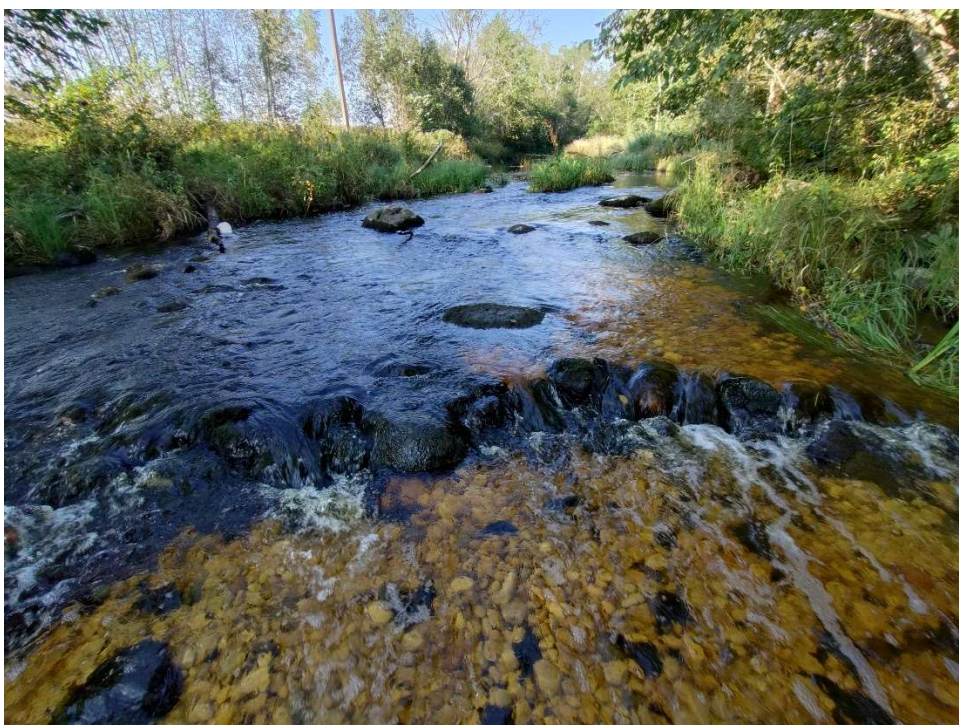
Kursi ojas tehtud tööde eesmärk on täidetud ning rakendatud lahendus on osutunud kestlikuks: kudepadjandid olid seire tulemuste järgi säilinud heas seisundis ka aasta pärast tööde teostamist.

Taastatud kudepadjand Kursi ojas

Velise jões tehtud tööde eesmärk on täidetud ning rakendatud lahendus on osutunud kestlikuks: taastatud kudepadjand kindlustati jõesängis suurema fraktsiooniga veerisega, mis aitab kudepadjandi materjali kauem paigal hoida. Elupaiga taastamine muutis seni tehislikuna paistnud sirgeks kaevatud jõesängi muljet oluliselt looduslikumaks, jõesängi tekkisid kaladele ja muule vee-elustikule varjupaigad, puutüved ja kivid toimivad jõesängis ka voolustruktuuride mitmekesisustajana ning tänu sellele muutub ka jõe põhja struktuur, tekitades uusi elu- ja varjupaiku vee-elustikule.

Velise jõe taastamistööd olid edukad ning andsid hea ülevaate ja kogemused RMK ökoloogidele ja tööjuhtidele, mida tööde juhendamisel (elupaikade taastamine) tuleb silmas pidada.

Taastatud kudepadjand Velise jõe Möldre koolmel

Pada jões tehtud tööde tulemuslikkus kujuneb ajas, kui kalad sigimisperioodil jõuavad täiendatud koelmuplatsidele kudema.

Pada jõel on teostatud tänaseks TÜ EMI poolt riiklik seire, kuid tulemused laekuvad järgmistel aastatel. TÜ EMI hinnang oli teostatud töödele hea, märkusega et valitud materjal võiks olla tulevikus veel peenem.

Taastatud kudeala Pada jões

Kõik tööd teostati eramaadel ning kokkulepped ja asjaajamised eramaa omanikega on alati ressursi nõudvad ning projekti edukaks elluviimiseks määrava tähtsusega.

Sobiva peenefraktsioonilise materjali leidmine karjääridest võib tulevikus olla keerulisem või transpordi tõttu muutuda väga kalliks.

Aruande koostas: Saima Uusma, 15.10.2025. a

Projekti elluviijad ja fotode autorid: Sander Sandberg, Anett Reilent, Tuuli Teppo, Annabel Runnel